

Eftirlaunasjóður FÍA

Tryggingafræðileg athugun í árslok 2014

Apríl 2015

Efnisyfirlit

I.	Inngangur	2
II.	Niðurstaða.....	2
III.	Gögn.....	3
IV.	Forsendur	3
V.	Eignir, rekstur og endurmat	5
VI.	Staða sjóðsins í árslok 2014.....	6
VII.	Niðurlag	8
VIII.	Viðauki TAFLA 1.....	9
IX.	Viðauki TAFLA 2.....	10

I. Inngangur

Talnakönnun hf. hefur samkvæmt beiðni stjórnar Eftirlaunasjóðs FÍA athugað tryggingafræðilega stöðu sjóðsins miðað við árslok 2014. Athuginin fólst í að reikna annars vegar áfallna skuldbindingu miðað við áunnin réttindi sjóðfélaga og hins vegar heildarskuldbindingu miðað við að sjóðfélagar héldu áfram að greiða í sjóðinn þar til þeir færu á lífeyri. Vigfús Ásgeirsson tryggingastærðfræðingur sjóðsins vann athugunina samkvæmt samþykktum sjóðsins og í samræmi við 24. grein laga nr. 129/1997 og ákvæði IV. kafla reglugerðar nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Vigfús er með viðurkenningu Fjármálaeftirlitsins samkvæmt 39. gr. laga nr. 56/2010 um váttryggingastarfsemi en í viðurkenningunni felst meðal annars heimild til að gera tryggingafræðilega athugun á fjárhag héraðs lífeyrissjóða í samræmi við 24. gr. laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, nr. 129/1997.

II. Niðurstaða

Taflan sýnir niðurstöðu athugunarinnar. Til samanburðar er sýnd niðurstaða sem miðast við árslok 2013. Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna.

NIÐURSTAÐA í árslok	2014	2013
ÁFALLIN STAÐA		
Höfuðstóll	25.400.120 þúsundir	23.472.107 þúsundir
Viðbót vegna endurmats	78.363	164.481
Fjárfestingarkostnaður	-853.151	-794.020
EIGN	24.625.331	22.842.568
Áfallin		
lífeyrisskuldbinding	23.535.879	22.025.752
Kostnaður	251.293	260.202
Áfallin skuldbinding	23.787.172	22.285.954
Staða	838.160 3,5%	556.614 2,5%
HEILDARSTAÐA		
Iðgjöld	14.345.266 þúsundir	13.447.323 þúsundir
Eign + iðgjöld	38.970.597	36.289.891
Lífeyrisskuldbinding	37.941.508	35.375.809
Kostnaður	558.267	576.774
Heildarskuldbinding	38.499.775	35.952.582
Staða	470.822 1,2%	337.309 0,9%

Úttektin sýnir að heildarstaða sjóðsins er jákvæð um 471 milljón eða 1,2% af heildarskuldbindingu. Það er betri staða en í árslok 2013 en þá var staðan jákvæð um 337 milljónir eða 0,9% af skuldbindingunni. Áfallin staða er jákvæð um 838 milljónir eða 3,5% af áfallinni skuldbindingu en hún var jákvæð um 557 milljónir í úttektinni 2013 eða 2,5% af skuldbindingunni.

Liður í rekstri sjóðsins frá árinu 2012 er iðgjald í VIRK endurhæfingarsjóð (1,08% af iðgjaldatekjum) og lækka því væntar iðgjaldatekjur sjóðsins sem því nemur en að sama skapi eru væntingar um að örorkuskuldbindingar sjóðsins lækki. En það á eftir að koma í ljós hversu mikið örorkubyrðin lækkar (sem þýðir lægri örorkulíkur) og mun reynsla næstu ára skera úr um það. Á meðan verður ekki tekið tillit til áhrifa þessara útgjalda í tryggingafræðilegri athugun, það er hvorki í útreikningi á núvirði væntra iðgjalda eða örorkuskuldbindinga.

Staða sjóðsins er nú innan venjubundinna 5% vikmarka sem lög kveða á um eða 3,5% í áfallinni stöðu og 1,2% í heildarstöðu.

Miðað er við lífslíkur samkvæmt reynslu árána 2007 til 2011 á Íslandi (IS0711L) eins og á síðasta ári.

III. Gögn

Gögn um sjóðfélaga voru fengin úr Krúkerfi FUGLA ehf. Upplýsingar um kyn og fæðingardag hvers sjóðfélaga, fæðingardag maka, samtals áunnin réttindi sjóðfélagans og nýjustu upplýsingar um iðgjaldagreiðslur. Hjá lífeyrisþegum voru upplýsingar um tegund lífeyris og lífeyrisréttindin í desember 2014.

Sjóðfélögum er skipt í þrjá hópa:

1. Sjóðfélagar sem greiddu iðgjöld til sjóðsins á árinu 2014.
2. Sjóðfélagar með geymd réttindi, það er greiddu hvorki iðgjöld né þáðu lífeyri á árinu 2014.
3. Lífeyrisþegar í desember 2014.

Áreiðanleiki gagnanna var kannaðar með ítarlegum samanburði við gögn síðustu ára og tölur úr ársreikningi. Ágætis samræmi var þar á milli.

IV. Forsendur

Ellilífeyrir

1. Reiknað er með að starfandi sjóðfélagar hefji töku ellilífeyris frá og með 65 ára afmælisdegi.
2. Áunninn réttur til ellilífeyris frá og með 65 ára aldri er áunninn lífeyrisréttur í árslok 2014 samkvæmt réttindabókhaldi sjóðsins
3. Réttur ellilífeyrisþega á mánuði er lífeyrisgreiðsla í desember á janúarverðlagi.
4. Aldursháð réttindatafla gefur áunnin réttindi til ellilífeyris frá og með 65 ára aldri. Réttindin eru verðtryggð miðað við hækkun vísitölu neysluverðs frá vísitölu hvers mánaðar.

Örorkulífeyrir

1. Allir sem eiga ellilífeyrisréttindi hjá sjóðnum eiga rétt á örorkulífeyri, ef örorka þeirra er metin 50% eða meira og þeir verða fyrir tekjumissi.
2. Fyrir fulla (100%) örorku er áunninn örorkulífeyrir 75% af áunnum ellilífeyrisrétti og hlutfallslega minni fyrir minni örorku. Virkir sjóðfélagar eiga rétt á viðbót með framreikningi samkvæmt reglum í 12. grein samþykktá sjóðsins.
3. Réttur örorkulífeyrisþega á mánuði er örorkulífeyrisgreiðsla desembermánaðar á janúarverðlagi.
4. Örorkulífeyrir greiðist til ellilífeyrisaldurs samkvæmt ofanskráðum reglum. Frá þeim tíma er greiddur ellilífeyrir.

Makalífeyrir

1. Makar allra þeirra sem eiga ellilífeyrisréttindi hjá sjóðnum eiga rétt á makalífeyri við fráfall sjóðfélaga.
2. Áunninn makalífeyrir er 48% áunnins ellilífeyris. Makar virkra sjóðfélaga og örorku- og ellilífeyrisþega fá viðbót með sams konar framreikningi og gildir um örorkulífeyri.
3. Makalífeyrir er greiddur til æviloka eftirlifandi maka.
4. Réttur makalífeyrisþega er greiðslan í desember á janúarverðlagi.

Barnalífeyrir

1. Við andlát eða starfsorkumissi sjóðfélaga fá börn þeirra rétt á lífeyri fram að 24 ára aldri.
2. Áunninn barnalífeyrir vegna andláts er 20% áunnins makalífeyris en þó aldrei lægri en 18.772 krónur á mánuði. Áunninn barnalífeyrir vegna örorku er 10% áunnins örorkulífeyris en þó aldrei lægri en 15.018 krónur á mánuði. Börn virkra sjóðfélaga fá viðbót með sams konar framreikningi og gildir um örorkulífeyri.
3. Réttur núverandi barnalífeyrisþega er greiðslan í desember á janúarverðlagi.

Almennar forsendur

1. Ávöxtun 3,5% umfram hækkunir vísitölu neysluverðs.
2. Íslenskar lífslíkur miðað við reynslu árána 2007 til 2011.
3. Íslenskar barneigna- og hjúskaparlíkur nema að raunveruleg hjúskaparstaða er notuð hjá lífeyrisþegum.
4. Meðaltal örorkulíka 17 íslenskra lífeyrissjóða samkvæmt reynslu árána 1998 til 2002, en þessar örorkulíkur urðu staðlaðar örorkulíkur frá og með reikningsárinu 2006.

V. Eignir, rekstur og endurmat

Verðbréf í eigu sjóðsins voru endurmetin með því að núvirða þau til að sömu forsendur um vexti giltu um eignir og skuldbindingar og gaf það 78 milljónir króna eða 0,3% af bókfærðri eign. Núvirði fjárfestingargjalda er 853 milljónir og nettóendurmat því neikvætt um 775 milljónir eða 3,1% af eign.

Efnahagur 31/12 2014	Bókfært	Endurmetið verðmæti	Endurmat
Fjárhæðir í þús. króna			
Verðbréf með föstum tekjum	12.014.514	12.360.576	346.062
Veðlán	2.153.435	2.230.330	76.895
Verðbréf með breyttil. tekjum	8.582.206	8.238.191	-344.015
Bundnar bankainnistæður	1.681.561	1.680.981	-580
Hús- og fullnustueignir	32.713	32.713	0
Kröfur	132.878	132.878	0
Sjóður og veltiinnlán	829.012	829.012	0
Skuldir	-26.199	-26.199	0
Eign skv. ársreikningi	25.400.120		78.363
Endurmat	78.363		
Fjárfestingargjöld	-853.151		
Tryggingafræðileg eign	24.625.331		
		Fjárfestingargjöld	
		Vegna ársins	Núv.
		36.373	853.151

Einstök verðbréf voru ekki núvirt af Talnakönnun heldur var stuðst við útreikninga sem sjóðurinn útvegaði. Talnakönnun sendi framkvæmdastjóra sjóðsins orðsendingu í tölvupósti um að reglur um endurmat væru óbreyttar frá fyrra ári (sjá skýrslu í fyrra).

Drög að ársreikningi bárust í tölvupósti 13. apríl. Niðurstöðutafla sem var reiknuð vegna skýringa í ársreikningi er í samræmi við rekstrar- og efnahagsreikning samkvæmt framangreindum drögum.

Endurmatsverð eigna var borið saman við bókfært verð eigna og gengið úr skugga um að bókfærða verðið stemmdi við ársreikning. Eins voru valin nokkur verðbréf og endurmatsverð þeirra reiknað hjá Talnakönnun. Niðurstöður þeirra útreikninga stemmdu við endurmatsverðmætið frá sjóðnum.

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður vegna fjárfestinga var 36,4 milljónir eins og fram kemur í töflunni að ofan og núvirðið 853,2 milljónir. Annar rekstrarkostnaður var 23,8 milljónir og að núvirði 558,3 milljónir sem bætast við heildarskuldbindingu. Núvirtur kostnaður vegna áfallinnar skuldbindingar er hlutfallið reiknuð áfallin lífeyrisskuldbinding deilt með heildarskuldbindingu að viðbættum framtíðariðgjöldum og gaf það 251,3 milljónir.

VI. Staða sjóðsins í árslok 2014

Taflan sýnir niðurstöðu athugunarinnar með samanburði við staðlaðar forsendur og gömlu lífslíkurnar.

NIÐURSTAÐA í árslok 2014	Forsendur úttektar	Staðlaðar forsendur
ÁFALLIN STAÐA		
Höfuðstóll	25.400.120 þús.	25.400.120 þús.
Viðbót vegna endurmats	78.363	78.363
Fjárfestingarkostnaður	-853.151	-853.151
EIGN	24.625.331	24.625.331
Áfallin		
Lífeyrisskuldbinding	23.535.879	23.416.916
Kostnaður	251.293	250.593
Áfallin skuldbinding	23.787.172	23.667.510
Staða	838.160 3,5%	957.822 4,0%
HEILDARSTAÐA		
Iðgjöld	14.345.266 þús.	14.345.266 þús.
Eign + iðgjöld	38.970.597	38.970.597
Lífeyrisskuldbinding	37.941.508	37.822.546
Kostnaður	558.267	558.267
Heildarskuldbinding	38.499.775	38.380.813
Staða	470.822 1,2%	589.785 1,5%

Tryggingafræðilegar forsendur eru staðlaðar að öllu leyti nema því að það er miðað við raunverulega hjúskaparstöðu lífeyrisþega en ekki staðlaðar hjúskaparlíkur. Ef stöðluðu forsendurnar hefðu verið notaðar þá hefði áfallin staða batnað um 0,5% og heildarstaða um 0,4%.

Áfallin skuldbinding í árslok 2013 var 22.286 milljónir og hækkaði um 1.501 milljón á árinu. Breytingin er skýrð í eftirfarandi töflu:

Lífeyrisskuldbinding		
2013	22.286	milljónir
Breyting réttinda	0	
Áf. skuldb. eftir breytingu	22.286	100,0%
Hækkun skb. á árinu	1.501	6,7%
Lífeyrisskuldbinding		
2014	23.787	milljónir
Skb. vegna nýrra réttinda	1.132	5,1%
Vaxtaáhrif	800	3,6%
Hækkun vegna verðbólgu	236	1,1%
Lækkun vegna lífeyrisgr.	-723	-3,2%
Hækkun vegna lífslíka	0	0,0%
Annað	57	0,3%
Samtals hækkun	1.501	milljónir

Liðurinn annað innifelur áhrif þess að sjóðfélagar hafi ekki lifað í samræmi við tryggingafræðilegar forsendur á árinu 2014.

EFÍA er aðili að örorkusamkomulagi fjögurra lífeyrissjóða, Íslenska lífeyrissjóðsins, Lífeyrissjóðs Rangæinga og Lífeyrissjóðs tannlækna auk EFÍA.

Samkomulagið gengur út á það að lífeyrissjóðirnir greiða sameiginlega allan örorkulífeyri hjá sjóðunum og er hlutfall hvers lífeyrissjóðs reiknað árlega vegna örorkutilvika þess árs. Hlutdeild EFÍA var 56,5% í örorkulífeyrisgreiðslum vegna þeirra tilvika sem féllu til á árinu 2013. Það er ekki búið að reikna hlutfeld sjóðanna vegna tilvika ársins 2014.

Útreikningur á lífeyrisskuldbindingu EFÍA í tryggingafræðilegri athugun hefur alltaf miðað við tryggingafræðilegar forsendur sjóðsins sjálfs en ekki hefur verið tekið tillit til örorkusamkomulagsins. Skuldbinding örorkulífeyrisþega hefur þó alltaf verið reiknuð að teknu tilliti til samkomulagsins.

Eftirfarandi tafla sýnir niðurstöðuna síðustu 3 árin þar sem reiknað er með að hlutfall sjóðanna vegna ársins 2014 verði sama og hlutfall ársins 2013 og verður hlutur EFÍA þá 56,5%:

ÁR	Skuldbinding EFÍA með samkomulagi	Skuldbinding EFÍA án samkomulags	Mismunur		Hlutfall af áf. skb.
2012	388.398.225	368.036.960	20.361.264	5,5%	0,09%
2013	464.400.952	581.396.596	-116.995.644	-20,1%	-0,52%
2014	603.123.293	631.394.160	-28.270.867	-4,5%	-0,12%

VII. Niðurlag

Staða sjóðsins hefur verið erfið eins og flestra annarra lífeyrissjóða á Íslandi. Almennt hafa eignir lífeyrissjóða í reynd rýrnað um 20 til 30% vegna efnahagshrunsins sem byrjaði á árinu 2008 og því ekki óeðlilegt að það þurfi að skerða áunnin lífeyrisréttindi tilsvaramandi. Áunnin lífeyrisréttindi hjá EFÍA hafa samtals verið skert um 38,2% miðað við árslok 2008, en þá minni skerðingu réttinda sem hafa verið áunnin frá árinu 2008. Síðast var skert um 11,2% miðað við árslok 2012 en staðan núna og í árslok 2013 hefur verið jákvæð bæði árin.

Þessi tryggingafræðilega athugun byggir á þeim gögnum og forsendum, sem gert hefur verið grein fyrir í skýrslu þessari, ásamt hefðbundnum tryggingafræðilegum útreikningum. Niðurstaðan virðist í ágætu samræmi við niðurstöðu fyrri ára.

Gert í Reykjavík 18. apríl 2014

TALNAKÖNNUN HF.

Vigfús Ásgeirsson

VIII. Viðauki TAFLA 1

Heildarskuldbinding (í mkr) KARLAR

Staða	Fjöldi	Meðalr/mán	Aldur	ELLI	ÖRORKU	MAKA	BARNA	SAMTALS
Virkir sjóðfélagar	576	502,1	42	21.096	1.464	3.722	687	26.969
Óvirkir	108	51,5	46	505	21	81	16	624
Ellilífeyrisþegar	111	414,6	74	5.003	0	977	0	5.981
Örorkulífeyrisþegar	16	454,8	56	1.084	633	163	0	1.879
Makalífeyrisþegar	0	0,0	0	0	0	0	0	0
Barnalífeyrisþegar	7	47,8	16	0	0	0	30	30
SAMTALS	818	425,9	46,8	27.688	2.118	4.943	734	35.484

(þúskr.)

Heildarskuldbinding (í mkr) KONUR

Staða	Fjöldi	Meðalr/mán	Aldur	ELLI	ÖRORKU	MAKA	BARNA	SAMTALS
Virkir sjóðfélagar	53	325,3	35	1.154	163	75	85	1.476
Óvirkir	12	22,5	39	29	1	1	2	33
Ellilífeyrisþegar	1	73,0	62	13	0	0	0	13
Örorkulífeyrisþegar	0	0,0	0	0	0	0	0	0
Makalífeyrisþegar	32	189,0	72	0	0	889	0	889
Barnalífeyrisþegar	12	53,9	16	0	0	0	46	46
SAMTALS	110	220,7	44,5	1.196	164	965	133	2.458

(þúskr.)

Heildarskuldbinding (í mkr) SAMTALS

Staða	Fjöldi	Meðalr/mán	Aldur	ELLI	ÖRORKU	MAKA	BARNA	SAMTALS
Virkir sjóðfélagar	629	487,2	41	22.250	1.627	3.797	772	28.446
Óvirkir	120	48,6	45	534	23	82	18	657
Ellilífeyrisþegar	112	411,6	74	5.017	0	977	0	5.994
Örorkulífeyrisþegar	16	454,8	56	1.084	633	163	0	1.879
Makalífeyrisþegar	32	189,0	72	0	0	889	0	889
Barnalífeyrisþegar	19	51,6	16	0	0	0	77	77
	928	401,6	46,5	28.884	2.283	5.908	867	37.942

(þúskr.)

KOSTNAÐUR				425	34	87	13	558
SAMTALS				29.309	2.316	5.995	880	38.500

Bókfærð eign 25.400

Endurmat -775

Núverandi eign 24.625

Ókomin iðgjöld KARLAR 13.500

Ókomin iðgjöld KONUR 845

Samtals 14.345

Heildareign 38.971

STAÐA 1,2% 471

IX. Viðauki TAFLA 2

Áfallin skuldbinding (í mkr) KARLAR

Staða	Fjöldi	Meðalr/mán	Aldur	ELLI	ÖRORKU	MAKA	BARNA	SAMTALS
Virkir sjóðfélagar	576	231,1	42	10.926	588	1.849	142	13.505
Óvirkir	108	51,5	46	505	21	81	16	624
Ellilífeyrisþegar	111	414,6	74	5.003	0	977	0	5.981
Örorkulífeyrisþegar	16	454,8	56	1.084	633	163	0	1.879
Makalífeyrisþegar	0	0,0	0	0	0	0	0	0
Barnalífeyrisþegar	7	47,8	16	0	0	0	30	30
SAMTALS	818	235,1	46,8	17.519	1.242	3.070	189	22.020

(þúskr.)

Áfallin skuldbinding (í mkr) KONUR

Staða	Fjöldi	Meðalr/mán	Aldur	ELLI	ÖRORKU	MAKA	BARNA	SAMTALS
Virkir sjóðfélagar	53	108,2	35	449	49	27	10	535
Óvirkir	12	22,5	39	29	1	1	2	33
Ellilífeyrisþegar	1	73,0	62	13	0	0	0	13
Örorkulífeyrisþegar	0	0,0	0	0	0	0	0	0
Makalífeyrisþegar	32	189,0	72	0	0	889	0	889
Barnalífeyrisþegar	12	53,9	16	0	0	0	46	46
SAMTALS	110	116,1	44,5	491	50	918	58	1.516

(þúskr.)

Áfallin skuldbinding (í mkr) SAMTALS

Staða	Fjöldi	Meðalr/mán	Aldur	ELLI	ÖRORKU	MAKA	BARNA	SAMTALS
Virkir sjóðfélagar	629	220,8	41	11.375	637	1.877	152	14.040
Óvirkir	120	48,6	45	534	23	82	18	657
Ellilífeyrisþegar	112	411,6	74	5.017	0	977	0	5.994
Örorkulífeyrisþegar	16	454,8	56	1.084	633	163	0	1.879
Makalífeyrisþegar	32	189,0	72	0	0	889	0	889
Barnalífeyrisþegar	19	51,6	16	0	0	0	77	77
	928	221,0	46,5	18.009	1.293	3.988	246	23.536

(þúskr.)

KOSTNAÐUR				192	14	43	3	251
SAMTALS				18.202	1.306	4.030	249	23.787

Bókfærð eign 25.400

Endurmat -775

Núverandi eign 24.625

Ókomin iðgjöld KARLAR 0

Ókomin iðgjöld KONUR 0

Samtals 0

Heildareign 24.625

STAÐA 3,5% 838

Undir Eyjafjöllum, ljósm. Páll Stefánsson